

DOI 10.36074/logos-03.03.2023.09

ДЕКОРАТИВНІ ФОРМИ ЯСЕНА ЗВИЧАЙНОГО (*FRAXINUS EXCELSIOR* L.) ЗА ФОРМОЮ КРОНИ, ЗАБАРВЛЕННЯМ ЛИСТКІВ ТА ПАГОНІВ

ORCID ID: 0000-0003-1679-5840

Баюра Олександр Михайлович

кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри лісового господарства
Уманський національний університет садівництва

УКРАЇНА

Ясен звичайний має багато декоративних форм, які використовуються в садово-парковому будівництві. Вони поділяються на три групи за наступними ознаками: 1) за формою крони та характером росту; 2) за формою листків; 3) за забарвленням листків та пагонів [1]. Також зустрічаються декоративні форми, в яких поєднано одразу кілька декоративних особливостей. В зв'язку з цим пропонуємо їх поділити на наступні додаткові комплексні групи: 4) за формою крони та формою листків; 5) за формою крони, забарвленням листків та пагонів; 6) за формою листків, забарвленням листків та пагонів.

Розглянемо одну із комплексних груп – декоративні рослини за формою крони, забарвленням листків та пагонів.

F. excelsior 'Aurea Pendula' (J.C. Loudon) syn. 'Golden Weeping' (H.P. Kelsey & W.A. Dayton), 'Pendula Aurea' (L. Beissner, E. Schelle & H. Zabel), 'Jaspidea Pendula' (Anon.). Дерево з відносно повільним ростом. Може досягати у висоту 5-8 м. Гілки сильно звисають і завдяки цьому надають йому гарний вигляд плакучої форми. З віком набуває форму парасольки. Пагони золотисто-жовті як у 'Aurea'. Складні листки світло-зелені весною та літом, а восени стають жовтими, на відміну від 'Aurea', в якій протягом вегетаційного періоду листки жовтого забарвлення. Не квітує та не плодоносить [2, 3, 4, 6].

F. excelsior 'Pendula Variegata' (C. De Vos). syn. 'Variegata' (Dum. Cours.). Дерево із повільним темпом росту, отримане із *F. excelsior* 'Pendula'. Має плакучу форму крони. Листки нерегулярно строкаті – восени мармурово-білі, а влітку плямисто-білі. Цей сорт, ймовірно, вже не в культурі, і лише зрідка згадується в літературі [3, 5].

F. excelsior 'Pendulifolia Purpurea' (E. Petzold & G. Kirchner). Крона від повислої до плакучої. Листки весною багряно-коричневі, пурпурові, влітку набувають зеленого забарвлення. Молоді пагони коричневі. Пагони темно-сірі або сіро-бурі.

F. excelsior 'Polmoniifolia Variegata' (L. Beissner, E. Schelle & H. Zabel). Крона карликова або напівкарликова, щільна, з часом кулеподібна, з помірним ростом. Листки частково строкаті. Пагони світло-бурі.

F. excelsior 'Transonii' (A. Wesmael). Крона пряма. Листки та пагони з жовтим відтінком. Деякі дані свідчать, що вони зелені. Цей сорт, ймовірно, був вирощений або розповсюджений у Франції. Дана форма ясеня звичайного можливо й не використовується в культурі.

F. excelsior 'Tortuosa Pendula' (K. Koch). Має плакучу форму, гілки чітко кручені. Пагони інколи смугасті, іноді зростаються [2, 3].

Висновки. Із загальновідомої кількості декоративних форм, яка становить орієнтовно 95 одиниць, до комплексної групи – декоративні рослини за формою

крони, забарвленням листків та пагонів належить лише 6 форм (6,3%). Такий показник обумовлений тим, що до даної групи відносяться рослини, які поєднують три ознаки декоративності: форма крони, забарвлення листків та пагонів.

Декоративні форми *F. excelsior* 'Tortuosa Pendula', 'Transonii' та 'Pendula Variegata' ймовірно, вже не зустрічаються в насадженнях, оскільки їх опис в літературних джерелах практично відсутній.

Список використаних джерел:

- [1] Калініченко О.А. (2003). *Декоративна дендрологія*. Київ: Вища школа.
- [2] Laurence C.H. (2007). *Cultivars of Woody Plants*. (Vol. I : (A-G)). North Carolina : TCR Press.
- [3] Laurence C.H. (2015). *Cultivars of Woody Plants*. (Genera F to G). Laurence Hatch Press.
- [4] McArdle A.J., Santamour F.S. (1984). Checklists of cultivars of European ash (*Fraxinus*) species. *Journal of Arboriculture*. (Vol 10. № 1), 21–35.
- [5] Ronald H. (2004). *Variegated trees & shrubs: the illustrated encyclopedia*. Portland-Cambridge: Timber Press, in association with the Royal Boskoop Horticultural Society.
- [6] Van den Berk (2004). **Van den Berk over Bomen**. Van den Berk Boomkwekerijen.